

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****GÜLENAY ÖZDEMİR BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2019/12889
Karar Tarihi : 2/3/2022

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Engin YILDIRIM
M. Emin KUZ
Basri BAĞCI
Kenan YAŞAR
Raportör : Muhammed Cemil KANDEMİR
Başvurucu : Gülenay ÖZDEMİR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; baro levhasına yazılma işlemine ilişkin iptal davasında müdahillik talebi hakkında karar verilmemesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, baro levhasından kaydının silinmesi nedeniyle de çalışma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 25/4/2019 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. Genel Bilgiler ve Olağanüstü Hâl İlanı ve Bu Süreçte Uygulanan Tedbirler

6. Başvuruya konu olaylara ilişkin genel bilgiler ile olağanüstü hâl ilanı ve bu süreçte uygulanan tedbirler için bkz. *M.B. [GK]*, B. No: 2018/37392, 23/7/2020, §§ 11-19.

B. Başvurucunun Baro Levhasına Yazılma Talehine İlişkin Süreç

7. Başvurucu, Çubuk hâkimi olarak görev yapmakta iken Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu (HSYK) Genel Kurulunun 24/8/2016 tarihli kararıyla Fetullahçı Terör

Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) ile bağlantısı bulunduğu gerekçesiyle 23/7/2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin (667 sayılı KHK) 3. maddesine dayanılarak meslekten ihraç edilmiştir.

8. Başvurucu, ihraç kararından sonra baro levhasına yazılma talebiyle 27/12/2017 tarihinde Ankara Barosuna başvurmuştur. Başvurucunun talebi Ankara Barosu Yönetim Kurulunun 7/2/2018 tarihli kararıyla kabul edilmiş ve bu karar Türkiye Barolar Birliği (TBB) Yönetim Kurulunun 23/2/2018 tarihli kararıyla uygun bulunmuştur.

9. Söz konusu karar, Adalet Bakanlığı (Bakanlık) tarafından uygun bulunmayarak bir daha görüşülmek üzere TBB'ye geri gönderilmiştir.

10. TBB Yönetim Kurulu 26/3/2018 tarihli kararıyla önceki kararında ısrar ederek başvurucunun baro levhasına yazılmasına karar vermiştir.

11. Bakanlık, başvurucunun baro levhasına yazılmasına ilişkin TBB kararının kesinleşmesi üzerine Ankara 11. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) TBB'ye karşı 30/3/2018 tarihinde iptal davası açmıştır.

12. Mahkeme 11/5/2018 tarihli ara kararıyla davanın başvurucuya ihbarına karar vermiştir. Davanın ihbarına ilişkin ara kararı 2/6/2018 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

13. Mahkeme 28/9/2018 tarihli kararıyla dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. Kararın gerekçesi şu şekildedir:

"...hukuki bilgi ve tecrübelerini adalet hizmetine tahsis ederek, her türlü hukuki mesele ve anlaşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesini ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasını her derecede yargı organları ile yetkili kurul ve kurumlar nezdinde sağlama amacını taşıyan avukatlık mesleğinin, kamu hizmeti niteliğinde olduğu ve avukatların işlevsel anlamda kamu görevi ifa ettiği; diğer taraftan, dava konusu kararda avukatlık stajı yapmanın 'istihdam' olarak nitelendirilemeyeceği belirtilmekte ise de, 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 4. maddesi gereğince bu KHK kapsamında kamu görevinden çıkartılanların bir daha kamu hizmetinde doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemeyeceği açıktır.

Bu durumda, adı geçene isnat edilen fiilin niteliği, baro levhasına yazılması durumunda yürütülecek kamu hizmetinin önemi ve özelliği dikkate alındığında ceza soruşturması sonucunun beklenmesinin yerinde olacağı sonucuna varılmış olup, adı geçenin bu aşamada baro levhasına avukat olarak yazılmasına ilişkin işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır."

14. Başvurucu, Mahkemeye sunduğu 3/10/2018 tarihli dilekçe ile müdahale talebinde bulunmuştur.

15. Davalı TBB 19/12/2018 tarihli dilekçe ile mahkeme kararına karşı Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. İdari Dava Dairesine (Bölge İdare Mahkemesi) istinaf başvurusunda bulunmuştur.

16. Bölge İdare Mahkemesi 12/2/2019 tarihli kararıyla başvurusunun FETÖ/PDY üyeliği kapsamında Ankara 14. Ağır Ceza Mahkemesinde yargılamasının devam ettiğine dair ek gerekçesiyle istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir.

17. Başvurucu 21/2/2019 tarihli Bölge İdare Mahkemesine hitaben yazdığı dilekçe ile 3/10/2018 tarihinde müdahale talebinde bulunduğunu, mahkeme kararının hukuka aykırı olduğunu belirterek istinaf başvurusunda bulunmuştur.

18. Bölge İdare Mahkemesi 6/3/2019 tarihli yazısıyla, dosyada 12/2/2019 tarihinde karar verildiğinden bu tarihten sonra yapılan müdahale istemi hakkında işlem yapılamayacağını belirtilmiştir. Bu karar 27/3/2019 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

19. Başvurucu 25/4/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

20. Başvurucu 24/5/2019 tarihli ek beyan dilekçesi ile mülkiyet, özel hayatın korunması ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Ayrıca 24/2/2021 tarihli ek beyan dilekçesiyle de Ankara 14. Ağır Ceza Mahkemesinin 2018/531 Esas sayılı dosyasında kayıtlı silahlı terör örgütüne üye olma suçundan yargılandığı davada 3/9/2020 tarihinde hakkında beraat kararı verildiğini belirtmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

21. 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 31. maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesi şöyledir:

"Bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda; hakimın davaya bakmaktan memnuiyeti ve reddi, ehliyet, üçüncü şahısların davaya katılması, davanın ihbarı, tarafların vekilleri, feragat ve kabul, teminat, mukabil dava, bilirkişi, keşif, delillerin tespiti, yargılama giderleri, adli yardım hallerinde ve duruşma sırasında tarafların mahkemenin sukununu ve inzibatını bozacak hareketlerine karşı yapılacak işlemler, elektronik işlemler ile ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrasında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanır."

22. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun "Yargılamaya Hâkim Olan İlkeler" ana başlıklı "İkinci Bölüm"ünde yer alan "Hukuki dinlenme hakkı" kenar başlıklı 27. maddesi şöyledir:

"(1) Davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenme hakkına sahiptirler.

(2) Bu hak;

a) Yargılama ile ilgili olarak bilgi sahibi olunmasını,

b) Açıklama ve ispat hakkını,

c) Mahkemenin, açıklamaları dikkate alarak değerlendirmesini ve kararların somut ve açık olarak gerekçelendirilmesini,

içerir."

23. 6100 sayılı Kanun'un "*Davanın İhbarı ve Davaya Müdahale*" başlıklı "Üçüncü Ayırım"da "*İhbar ve şartları*" kenar başlıklı 61. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Taraflardan biri davayı kaybettiği takdirde, üçüncü kişiye veya üçüncü kişinin kendisine rücu edeceğini düşünüyorsa, tahkikat sonuçlanıncaya kadar davayı üçüncü kişiye ihbar edebilir."

24. 6100 sayılı Kanun'un 63. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Dava kendisine ihbar edilen kişi, davayı kazanmasında hukuki yararı olan taraf yanında davaya katılabilir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

25. Anayasa Mahkemesinin 2/3/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

26. Başvurucu, bireysel başvuru harç ve masraflarını karşılama imkânının olmadığını belirterek adli yardım talebinde bulunmuştur.

27. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Şerif Ay* (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurusunun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. İncelemenin Kapsamı

28. Başvurucu 25/4/2019 tarihli bireysel başvurusundan sonra 24/5/2019 havale tarihli dilekçesiyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının, mülkiyet hakkının ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

29. Bireysel başvurunun 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca başvuru yollarının tüküldüğü tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde Anayasa Mahkemesine doğrudan veya diğer mahkemeler yahut yurt dışı temsilcilikler vasıtasıyla yapılması gerekir (*Yasin Yaman*, B. No: 2012/1075, 12/2/2013, §§ 18, 19).

30. Bireysel başvurunun kabul edilebilirlik koşullarından olan başvuru süresine riayet edilmesi bireysel başvuru incelemesinin her aşamasında resen dikkate alınması gereken bir başvuru koşuludur (*Taner Kurban*, B. No: 2013/1582, 7/11/2013, § 19).

31. Kural olarak başvuru tarafından bireysel başvuru formunda ileri sürülen ihlal iddiaları ile bu iddiaların dayanağı olan vakıaların bireysel başvuru için öngörülen otuz günlük başvuru süresi içinde Anayasa Mahkemesine sunulması gerekir. Bununla birlikte otuz günlük sürenin dolmasından sonra ileri sürülen şikâyetler ancak haklı bir mazeret nedeniyle ve süresi içinde ileri sürülen ilk şikâyetin belirli yönlerini oluşturması hâlinde incelenebilir (*Seyithan Akkuş*, B. No: 2013/4267, 24/2/2016, § 28).

32. Başvurucu 25/4/2019 tarihli bireysel başvuru formunda, başvuruya konu Bölge İdare Mahkemesi kararı 3/4/2019 (Sehven 3/4/2018 yazıldığı anlaşılmıştır.) tarihinde öğrendiğini beyan etmektedir. Buna göre otuz günlük başvuru süresinin dolması akabinde 24/5/2019 tarihinde Mahkemeye sunulan ve herhangi bir mazeret belirtilmeyen dilekçede ileri sürülen ihlal iddialarının başvuru formunda sunulanlardan farklı olduğu görülmüştür. Bu kapsamda Anayasa Mahkemesine sunulan dilekçelerin değerlendirilmeye tabi tutulması hâlinde bir kez bireysel başvuru yapıldıktan sonra başvuru sonlandırılmaya kadar başvuru dosyasına farklı hak ihlali iddialarının sunulması kaçınılmaz olacağından ve bu durumda bireysel başvuru için öngörülen otuz gün kuralı anlamsız hâle geleceğinden otuz günlük başvuru süresi sonrasında sunulan dilekçelerde ileri sürülen yeni iddiaların incelenmesi ve değerlendirilmesi mümkün değildir (Ümit Demir, B. No: 2012/1000, 18/9/2014, § 31). Bu nedenle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının, mülkiyet hakkının ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiaları incelemenin kapsamına dâhil edilmemiştir.

1. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

a. Başvurucunun İddiası

33. Başvurucu, iptal davasının kendisine Mahkeme tarafından ihbar edilmesi üzerine 3/10/2018 tarihli dilekçe ile davalı yanında davaya katılma talebinde bulunduğunu fakat Mahkemenin hukuka aykırı olarak müdahillik konusunda karar vermediğini belirtmiştir. Başvurucu 21/2/2019 tarihinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nden (UYAP) yaptığı incelemede Mahkemenin müdahillik talebi hakkında karar vermediğini gördüğünü, dosyanın istinaf incelemesinde olduğunu, davada menfaati bulunduğu gerekçesiyle istinaf başvurusunda bulunduğunu, Bölge İdare Mahkemesinin sekiz gün gibi çok kısa bir sürede karar verdiğini, derece mahkemelerinin gerekçeli kararlarının UYAP'ta imzalanma tarihlerinin başvurularından sonra olduğunu ifade etmiştir. Başvurucu; mahkemenin kararının hukuka aykırı olduğunu da belirterek adil yargılanma hakkının, hukuki dinlenilme hakkının, hukuk devleti ilkesinin, hukuki güvenlik ilkesinin, silahların eşitliği ilkesinin, hak arama özgürlüğünün ve masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

b. Değerlendirme

34. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirilmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun menfaatini etkileyen davaya müdahil olamamasına ilişkin şikâyetinin mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmesi uygun görülmüştür.

35. Başvurucu, uyuşmazlığın davacı ya da davalı sıfatıyla tarafı olmayıp yargılama sürecinde davanın kendisine ihbar edilmesi üzerine davalı yanında ferî müdahale talebinde bulunmuş ancak talebine ilişkin karar verilmemiştir.

36. İlgili kişilerin mahkemeye erişim hakkı kapsamında davaya katılımının sağlanmasının gerekçeli karar hakkı, silahların eşitliği ilkesi, savunma hakkı gibi güvencelerle örtüşen, bu güvencelerin gerçekleşmesini sağlayan bir gereklilik olduğu izahtan varestedir. Yargılama sürecine dair güvencelerin ihlalinin müdahilin de etkileyeceği dikkate alındığında müdahilin adil yargılanma hakkının sürece dair diğer güvencelerinden faydalandırılmayacağı veya bu güvencelere ilişkin şikâyette bulunamayacağı söylenemez.

Aksi yaklaşımın sonucu etkili iddialarda bulunulabilmesi, savunma yapılabilmesi, delil ileri sürülebilmesi adına sağlanan mahkemeye erişimin etkinliğini zedeleyeceği, anlamsız ve içerikten yoksun kılacağı ve bunun yanında bireysel başvurunun temel hak ve özgürlüklerin korunması amacıyla da bağdaşmayacağı açıktır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Cengiz İnş. san. ve Tic. A.Ş. ve Mirax Tur. İnş. Tic. A.Ş.* [GK], B. No: 2015/7846, 26/6/2019, §§ 29, 36).

37. Bu belirlemeler ışığında, davanın sonucundan etkileneceği öngörülerek davanın ihbar edildiği başvuruçunun davaya müdahil olmamasında kendisinden kaynaklanan sebeplerin ve özen yükümlülüğünü yerine getirmemesinin etkili olup olmadığını değerlendirilmesi gerekmektedir.

38. UYAP kayıtları incelendiğinde Mahkemenin davanın başvuruçuya ihbarına ilişkin 11/5/2018 tarihli ara kararının başvuruçuya 2/6/2018 tarihinde tebliğ edildiği, Mahkemenin 28/9/2018 tarihinde karar verdiği, karara karşı davalı TBB tarafından istinaf yoluna başvurulduğu, başvuruçunun 3/10/2018 tarihinde davaya müdahale istemli dilekçe verdiği, dilekçeyi İdare Mahkemesine hitaben düzenlediği, Bölge İdare Mahkemesinin 12/2/2019 tarihli kararıyla istinaf başvurusunu reddettiği, başvuruçunun Bölge İdare Mahkemesine hitaben yazdığı 21/2/2019 tarihli dilekçe ile istinaf başvurusunda bulunduğu, Bölge İdare Mahkemesinin başvuru tarihinden önce karar verildiği gerekçesiyle işlem yapılamayacağını başvuruçuya 27/3/2019 tarihinde bildirdiği anlaşılmaktadır.

39. Başvuruçunun müdahale talebine ilişkin olarak karar verilmemiş ise de başvuruçunun davanın kendisine ihbar edildiği tarihten yaklaşık dört ay sonra müdahale dilekçesi sunduğu, bu dilekçenin sunulduğu tarihte Mahkemenin esas hakkında karar vermiş olduğu, müdahale dilekçesini verdiği tarihten yaklaşık dört buçuk ay sonra da istinaf başvuru yaptığı, bu tarihte de Bölge İdare Mahkemesinin karar vermiş olduğu hususları bir arada değerlendirildiğinde başvuruçunun menfaatini etkileyen başvuruya konu davadan haberdar olduktan sonraki süreçte özen yükümlülüğünü yerine getirmediği anlaşılmıştır.

40. Bu durumda başvuruçunun, davanın kendisine ihbar edilmesinden sonraki sürecin takibinde özenli davranmadığı ve bu husustaki sorumluluğunu yerine getirmediği gözetildiğinde müdahale istemi hakkında karar verilmemesinin mahkemeye erişim hakkına yönelik bir ihlal oluşturmadığı sonucuna varılmıştır.

41. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Çalışma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

a. Başvuruçunun İddiaları

42. Başvuruçusu, baro kaydının silinmesinden dolayı eğitimi ile ilgili olan avukatlık mesleğini yapamaması nedeniyle çalışma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

b. Değerlendirme

43. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre bireysel başvurunun incelenebilmesi için kamu gücü

tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Sözleşme) ve Türkiye'nin taraf olduğu Sözleşme'ye ek protokoller kapsamına da girmesi gerekir. Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan hak ihlali iddiasını içeren başvurular bireysel başvurunun kapsamında değildir (Onurhan Solmaz, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

44. Bireyin dilediği alanda çalışma özgürlüğü ve çalışma hakkı Anayasa'nın 48. ve 49. maddelerinde güvence altına alınmış olmakla birlikte Sözleşme'de düzenlenen haklardan değildir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de kamu hizmetine girme ya da dilediği kamu görevinde çalışma hakkının Sözleşme'de ya da protokollerinde korunan bir hak olmadığını açıkça ifade etmektedir (Serkan Acar, B. No: 2013/1613, 2/10/2013, § 24).

45. Somut olayda, başvuru kişinin başvuru dilekçesinde ifade ettiği şekliyle ihlal edildiğini ileri sürdüğü çalışma hürriyeti ve hakkının Anayasa ve Sözleşme ile Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerin ortak koruma alanına girmediği anlaşılmıştır.

46. Açıklanan gerekçelerle başvurunun konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucunun adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Çalışma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın konu bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvuru kişinin yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 2/3/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.